

слухачів курсів. До інших великих шкіл належать віртуальні школи Алабами, Арканзасу, Джорджії, Айдахо, Нью-Гемпшира та Південної Кароліни [2].

Узагальнюючи, зазначимо, що технологізація освіти та навчання – це важливий прогресивний інструмент оновлення освітнього простору. Упродовж останніх років розвиток технологій став одним із найважливіших трендів для освітян. Однак технологізація потребує належного не лише технічного, а й інформаційного забезпечення, зокрема розроблення й упровадження національної ІТ-стратегії, розроблення нормативної та законодавчої бази для створення віртуальних шкіл в Україні, забезпечення рівного доступу до електронних навчальних ресурсів, формування цифрової компетентності у здобувачів освіти та педагогічних працівників тощо.

Список використаних джерел

1. Кравченко С. Формування освітнього е-середовища як орієнтир технологізації шкільної освіти. Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи – 2021: матеріали III Всеукр. інтернет-конф. (м. Київ, 29 бер. 2021 р.). Київ. 2021. С. 68–70.

2. State Virtual Schools. Digital Learning Collaborative September 25, 2018. URL: <https://static1.squarespace.com/static/5a98496696d4556b01f86662/t/5b99467603ce64cd84913bf/1536771704418/SVS+landscape.pdf> (Last accessed: 17.03.2021).

Максименко Оксана Олексіївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

відділ порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України

АДМІНІСТРАТИВНА ТА ОСВІТНЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У ПОЛЬЩІ

Глибокі демократичні перетворення європейського простору поклали початок глибинних перетворень усіх сфер життя пострадянських країн. Польща, як одна з посткомуністичних країн, активно розпочала відхід від старої бюрократичної системи управління, взявши курс на демократичну адміністративну систему устрою і функціонування суспільства, досягнувши значних успіхів.

Беручи досвід історично проєкспериментованого і притаманного європейській цивілізації, країна зі зміною політичної системи розпочала адміністративні реформи одночасно.

У контексті вищезазначених кроків з розбудови демократичної держави невід’ємною складовою процесу була означена реформа децентралізації та демократизації освіти. Територіальне самоврядування було наділено функцією керівного органу школи і здійснило провідну

роботу в реформуванні польської освіти. Повноваження в освітній галузі передавалися одиницям територіального самоврядування поступово (1990–1999 рр.), що вимагало їх виконання і фінансування. Саме остання позиціонувалася як інструмент, за допомогою якого самоврядні одиниці відповідають за управління школою та фінансують навчальний заклад, здійснюючи це від одиниці самоврядування, вкладаючи власні кошти та отримуючи їх від центрального уряду.

Етапи децентралізації освітніх завдань у Польщі (з інформацією щодо порядку фінансування шкіл (М. Гербст, Я. Герчинський, 2015 р.)):

1. Піонерський етап (1990–1993 рр.) – етап створення самостійного, демократично обраного територіального самоврядування, що призвело до переходу місцевої влади до нового покоління. Отримавши бюджетну і політичну самостійність, громади взяли на себе у сфері освіти одне завдання – управління дитсадками. На фінансування власних завдань, зокрема, дитсадків, громади не отримали спеціальної субвенції, але на них розраховувалася частка державних податків. Як результат, частину дитсадків закрили, частину приватизували, більшість продовжила працювати.

2. Етап добровільної передачі завдань (1993–1996 рр.) – етап перебирання на себе громадою управління початковими школами на добровільних засадах. Підставою для отримання в управління школу було підписання громадою договору з урядом із врегулювання розміру трансферу, який громада отримувала на утримання закладів. Громади повинні були брати в управління або всі заклади на своїй території, або жодної. Вихідним пунктом у фінансових переговорах були витрати на утримання початкових шкіл на території громади витрати у бюджетному році, який передував переговорам.

3. Етап стабільності (1996–1998 рр.) – етап обов'язкового управління громадою початкових шкіл (за винятком спеціальних). Запроваджено освітню частину загальної субвенції, яка замінила дотації, встановлені для громад в індивідуальному порядку. Міністерство національної освіти прийняло загальнонаціональну формулу поділу коштів – алгоритм поділу освітньої субвенції. Остання гарантувала, що незалежно від зміни кількості учнів, передана громаді субвенція не може бути нижчою від субвенції попереднього року. Закон про доходи громад гарантував, що повна сума освітньої субвенції буде не меншою від певного відсотка доходів державного бюджету.

4. Другий піонерський етап (1998–1999 рр.) – етап передачі управлінських повноважень щодо шкіл вищого від гімназій рівня та більшості позашкільних освітніх закладів новоствореному самоврядуванню повіту. Реформа децентралізації відбувалася одночасно з

адміністративною реформою, якою запроваджувався повітовий рівень територіального самоврядування та відбувалася консолідація у регіональному устрої – поділі на воєводства (кількість воєводств було зменшено з 49 до 16). У повітів не було організаційної структури і кадрів, відповідно до переданих їм освітніх завдань. У 1999 р. у польській освіті було запроваджено структурну реформу, яка полягала у скороченні навчання в початковій школі до шести років, запровадженні рівня гімназії (три роки), та скороченні навчання у школі на вищому від гімназійного рівня (яка раніше йшла одразу після початкової школи).

5. Завершення процесу створення системи 2000 р. Формування системи управління і фінансування освіти в остаточному вигляді підсилювалося прийняттям Міністерством національної освіти нового алгоритму поділу освітньої субвенції. Два попередні алгоритми (для початкових шкіл і гімназій (1996 р.), для шкіл вищого від початкового рівня (1999 р.) були замінені одним, який охоплював усі типи шкіл і всі рівні самоврядування.

6. Етап поступового посилення ролі керівних органів/засновників (2001–2015 рр.). З 2001 р. не було структурних змін у системі управління і фінансування освіти країни. Посилення ролі керівних органів і зменшення повноважень кураторів призвело до якісних змін, серед яких: (1) управлінський контроль за більшістю адміністративних рішень громад і повітів замінили на юридичний контроль; (2) контроль за бюджетним процесом, який здійснюють регіональні рахункові палати; (3) розлога система моніторингу результатів роботи шкіл [1, с. 6–8].

Таким чином, досвід Польщі продемонстрував можливість ефективного втілення децентралізації через адміністративну та освітню реформи із залученням фінансової складової як завдання забезпечення функціонування школи в нових умовах. Поступовий збалансований перехід та державна допомога в регулюванні відносин виявили дієвість застосованої моделі у сучасному демократичному суспільстві, яке саме стає середовищем змін.

Список використаних джерел

1. Гербст М., Герчинський Я. Баланс інституційних змін. Польська освіта у перехідний період. Варшава: Інститут освітніх досліджень, 2015. 24 с. URL: <http://wiki.sklinternational.org.ua/wp-content/uploads/2017/02/12/118/2016-02-16-Poland.pdf> (дата звернення 21.03.2021).